

Ευλογία των πιθήκων

Οι Καθηγητές της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών **Γκίκας Μαγιορκίνης** και **Θάνος Δημόπουλος (Πρύτανης ΕΚΠΑ)**, απαντούν σε επίκαιρα ερωτήματα που αφορούν στην ευλογία των πιθήκων.

Πρόκειται για νέα νόσο;

Η ευλογία των πιθήκων καταγράφηκε για πρώτη φορά το 1958 σε πιθήκους που παρακολουθούνταν για ερευνητικούς σκοπούς. Έκτοτε έχουν καταγραφεί επιδημικές εξάρσεις στην Κεντρική και Δυτική Αφρική όπου ο ιός είναι ενδημικός, αλλά και κάποιες περιορισμένες μεταδόσεις ή αλυσίδες μετάδοσης εκτός Αφρικής. Η πηγή του ιού ωστόσο δεν είναι οι πίθηκοι αλλά κάποια μικρά θηλαστικά, όπως τρωκτικά, που βρίσκονται στην Αφρική.

Γιατί προκαλεί εξάνθημα;

Ο ιός της ευλογιάς των πιθήκων, όπως και άλλοι συγγενικοί ιοί, μολύνει τα κύτταρα της επιδερμίδας. Το εξάνθημα είναι αποτέλεσμα της φλεγμονής που δημιουργείται από την μόλυνση στην επιδερμίδα. Για αυτό ένα βασικό σημείο εισόδου και μόλυνσης είναι η επιδερμίδα. Ο ιός προσβάλλει επίσης τους βλεννογόνους (π.χ. στόμα, μύτη) ενώ σε δεύτερο στάδιο μπορεί να προσβάλλει και κύτταρα του αίματος (δικτυοενδοθηλιακό σύστημα).

Τι εμβόλια υπάρχουν και πόσο αποτελεσματικά είναι;

Στη συγκεκριμένη κατηγορία ιών έχει παρατηρηθεί ότι οι μολύνσεις αφήνουν σε μεγάλο βαθμό διασταυρούμενη ανοσία έναντι συγγενικών ιών. Έτσι είχε παρατηρηθεί ότι αν μολυνθεί κάποιος με την ευλογία των αγελάδων, τότε προστατεύεται από μολύνσεις έναντι της ανθρώπινης ευλογιάς. Σε αυτή την αρχή βασίστηκε η ανάπτυξη του εμβολίου για την, ενώ ο ιός που χρησιμοποιήθηκε ονομάστηκε vaccinia. Από παρατηρήσεις που έχουν γίνει σε επιδημίες στην Αφρική φαίνεται ότι όσοι είχαν εμβολιασθεί έναντι της ευλογιάς είχαν 85% μικρότερη πιθανότητα να κολλήσουν ευλογία των πιθήκων όταν εκτέθηκαν στον ιό. Το ενδιαφέρον είναι ότι ο εμβολιασμός έναντι της ευλογιάς σταμάτησε το 1980 οπότε η παρατηρούμενη προστασία αφορούσε εμβολιασμό που είχε γίνει τουλάχιστον πριν από 10 χρόνια. Δεν γνωρίζουμε πόση προστασία υπάρχει από τους εμβολιασμούς που έγιναν πριν από 40 χρόνια, ωστόσο θεωρητικά η ανοσία για τους ιούς της ευλογιάς θεωρείται σε μεγάλο βαθμό ισόβια.

Σήμερα είναι διαθέσιμοι 2 τύπου του εμβολίου της ευλογιάς, που θεωρούνται αποτελεσματικά και για την ευλογία των πιθήκων. Ο κλασικός τύπος του εμβολίου που βασίζεται σε εξασθενημένο ιό vaccinia, ενώ η πιο πρόσφατη τεχνολογίας βασίζεται σε εμβόλιο εξασθενημένου ιού vaccinia που δεν μπορεί να πολλαπλασιαστεί.

Πώς χρησιμοποιούνται τα εμβόλια για την ευλογία των πιθήκων;

Καταρχήν είναι σημαντικό να ξεκαθαριστεί ότι τα μέχρι τώρα δεδομένα συγκλίνουν ότι δεν υπάρχει ένδειξη για εμβολιασμό του γενικού πληθυσμού. Ο εμβολιασμός για την ευλογία των πιθήκων χρησιμοποιείται στοχευμένα και στα πλαίσια προφύλαξης πριν και μετά από

έκθεση. Τα άτομα στα οποία μπορεί να προσφερθεί το εμβόλιο είναι επαγγελματίες υγείας που έρχονται σε επαφή με περιστατικά ευλογιάς των πιθήκων, αλλά και οι στενές επαφές των περιστατικών. Η μέθοδος εμβολιασμού των στενών επαφών και των γύρω επαφών ονομάζεται εμβολιασμός δακτυλίδι και αποσκοπεί στο να περιχαρακώσει κάθε περιστατικό δημιουργώντας ένα τοίχος ανοσίας στις κοντινές κοινωνικές επαφές. Όσον αφορά τον εμβολιασμό μετά από έκθεση, είναι σημαντικό να γίνει εντός των πρώτων 4 ημερών καθώς φαίνεται ότι μετά τις 4 ημέρες η αποστειρωτικού τύπου ανοσία φθίνει σημαντικά, αν και υπάρχει όφελος για την μείωση της βαρύτητας της νόσου.

Πόσο σοβαρή είναι η νόσος;

Ο τύπος του ιού που έχει προκαλέσει την τρέχουσα επιδημική έξαρση εκτός Αφρικής είναι ο τύπος που ενδημεί στην Δυτική Αφρική. Ο ιός αυτός στην Αφρική έχει καταγράψει θνητότητα της τάξης του 1%. Ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις υποκαταγραφής των κρουσμάτων και συνεπώς η πραγματική θνητότητα εκτιμάται ότι θα είναι αρκετά χαμηλότερη. Επίσης υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι αρκετοί έχουν περάσει τη νόσο υποκλινικά ή ασυμπτωματικά, καθώς κάποιες μελέτες έχουν δείξει ότι είναι υπερδιπλάσιες οι στενές επαφές που έκαναν ορομετατροπή από αυτούς που νόσησαν. Στις πιο ευάλωτες ομάδες ανήκουν τα παιδιά και ανοσοκατεσταλμένοι.

Γιατί η επιδημία αυτή δεν έχει την δυναμική της COVID-19 για το σύστημα υγείας;

- 1) Ο ιός μεταδίδεται σχεδόν αποκλειστικά στην συμπτωματική φάση, ενώ συμπτωματική φάση παράγει εξανθήματα που είναι ορατά και ενοχλητικά για τον ασθενή
- 2) Η μετάδοση γίνεται κυρίως με στενή επαφή, μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν ενδείξεις για αερογενή μετάδοση. Η μετάδοση είναι λοιπόν πολύ πιο δύσκολη από την COVID-19
- 3) Υπάρχουν διαθέσιμα εμβόλια με υψηλή αποτελεσματικότητα
- 4) Η θνητότητα και η νοσηρότητα φαίνεται ότι είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα
- 5) Η περίθαλψη των ασθενών σπανίως θα δημιουργήσει ανάγκη για οξυγόνο (διασωλήνωση) και δεν προβλέπεται σημαντική πίεση στο σύστημα υγείας